

God beware onze broeders, die tegenover onze meeningen staan, voor die kerkverwoestende positie.

A. JANSE.

Naschrift van de Redactie. Indertijd schreef Prof. Kuiper inzake een „vreemdelling“: de man had zich bij het calvinistencongres aangesloten, daarmede verklaard, met de Calvinistische belijdenis het geheel eens te zijn (1), en zou dus, wanneer hij „vrijzinnig“ was, zich onder een valschen schijn hebben aangediend. „Indien dit geen verdachtmaking is“, aldus Prof. Kuiper, „dan weet ik niet meer wat men onder verdachtmaking heeft te verstaan.“ En hier gaat het over menschen, die zich niet bij een calvinistencongres, doch bij de gereformeerde kerk thuis bevinden, en de formulieren van eenigheid onderteekenen, maar van wie beweerd wordt, dat ze beginselen propageeren, die lijnrecht ingaan tegen wat een gereformeerde kerkeraad BELIJDT. Zoolang dat niet bewezen wordt, met de namen en de beginselen, en de citaten er bij, verklaar ik: indien dit geen verdachtmaking is, dan weet ik niet meer, wat verdachtmaking is. En dan komt Prof. Kuipers paranimf, Prof. Hepp, het stuk overnemen, en alweer spreken over „wachtposten bij onze beginselen“. De broeders noemen dat broederlijke polemiek. Ik noem het — en ik gebruik veiligheidshalve een term uit den titel van een artikel, dat Prof. Hepp eens tegen wijlen Prof. Bouwman richtte: een **praatje**.
K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„De voorbereiding van het meisje voor de gezinstaat“

Zonder twijfel is bovenstaand onderwerp van groote, ingrijpende beteekenis. De Nederlandsche Hervormde Vereeniging voor Geestelijke Volksgezondheid heeft er dan ook een van de door haar uitgegeven geschriften aan gewijd.

Inderdaad, er zijn heel wat krachten aan het werk, die de beteekenis van het gezinsleven ondermijnen. Verslappung van de huwelijksbanden, het steeds wassend getal echtscheidingen, de uithuizigheid, de sterk toegenomen vrouwenarbeid, mindere bereidheid om zich voor een groeiend gezin offers te getroosten, zie, dat zijn evenzoo vele factoren, die schade brengen aan het gezonde gezinsleven en daarom moeten we er op bedacht zijn, tegenkrachten te doen werken, die strekken tot wering van het bederf en tot sterking van het weerstandsvermogen.

Ieder zal er van overtuigd zijn, dat onder die krachten de voorbereiding van het meisje tot de gezinstaat, die haar straks wacht, een zeer voorname plaats inneemt.

Bovengenoemd geschrift gaat dan eerst na, hoe de huidige stand van zaken op dit terrein is. En dan moet gezegd worden, dat de lagere school met de speciale voorbereiding van het meisje al heel weinig rekening houdt en ook uiteraard kan houden. Alleen de meisjes-nijverheidsscholen doen hier iets, naast het onderwijs in de nuttige handwerken op de lagere school.

Vooraf voor de fabrieksmeisjes is de toestand wel zeer ongunstig. Zoodra de leeftijd van 14 jaar is bereikt, gaan de fabriekspoorten voor haar open. Een geweldige ommekeer heeft dan in het leven van deze meisjes plaats. En in plaats van zich

des avonds nog aan de huishoudtaak te wijden, vindt menig meisje vermaak in straatloopen, bioscoopbezoek en dancing.

Heel wat beter is de toestand voor de aankomende dienstbode. Die heeft in elk geval nog de kans, dat ze zich voor haar eigen gezinstaat van later kan voorbereiden, vooral wanneer ze staat onder de leiding van een goede huisvrouw of van een verstandige oudere dienstbode.

Het meisje op het platteland wordt wel rustiger bij haar werk gehouden, maar staat later ook voor een zwaardere taak. Nog niet overal geniet men de gemakken, die waterleiding, electriciteit en gas voor de huisvrouw bieden. En hoe vaak moet de vrouw in het bedrijf van den man mede een taak vervullen! Daarom is voor het meisje van het platteland een zeer zorgvuldige voorbereiding voor haar gezinstaat noodzakelijk. Zij moet worden opgeleid tot een huisvrouw, die in staat is de lichamelijke en geestelijke verzorging van haar gezin zoo goed mogelijk te leiden. Zij moet de waarde van het plattelandsleven kennen en er op bedacht zijn, de verkeerde invloeden, die van uit de stad werken, tegen te houden.

Als het bovenaangehaalde boekje zoo de verschillende fouten, die er bestaan, heeft aangegeven en naar verschillende middelen ter verbetering heeft gezocht, komt het tot de volgende samenvatting.

De opvoeding van het meisje voor de gezinstaat neemt onder de middelen tot wering van het bederf van het huiselijk en maatschappelijk leven een zeer voorname plaats in. Niettegenstaande alles wat er gedaan wordt, is er in dit opzicht in ons land nog een betreurenswaardige achterstand. Zeker de helft van de meisjes gaat zonder eenige huishoudelijke scholing het leven in.

Op de lagere school en bij het voortgezet onderwijs wordt er behalve eenig handwerkonderwijs zoo goed als niets aan gedaan.

De huishoudelijke vorming van het fabrieksmeisje, de a.s. dienstbode en het plattelandsmeisje laat, op enkele uitzonderingen na, veel te wenschen over.

Het komt ons voor, dat het huishoudonderwijs op de volksschool onder de facultatieve leervakken moet worden opgenomen, zoodat in het z.g. ge-centraliseerde zevende leerjaar ook huishoudonderwijs kan gegeven worden. Daarbij ware den meisjes tevens te wijzen op het nut van uitbreiding harer huishoudelijke kennis door het volgen van een opleiding of een cursus op een nijverheidsschool.

Het lager onderwijs moet voor meisjes in de gewone klassen meer in de richting van het huishoudonderwijs worden benut (natuurlijke historie, handenarbeid, rekenen).

Ook op scholen voor voortgezet onderwijs moet, te beginnen bij het uitgebreid lager onderwijs, huishoudonderwijs worden ingevoerd. De uitvoering hiervan moet geregeld worden in samenwerking met het nijverheids onderwijs ter plaatse of met de rondreizende onderwijzeressen.

Aangestuurd moet worden op een verbod van arbeid, althans van fabrieksarbeid, voor meisjes tot en met het 16e levensjaar, gepaard gaande met de verplichting tot het volgen van onderwijs gedurende een beperkt aantal uren per dag.

Zoolang aan dezen eisch niet kan worden voldaan, besta overdag de gelegenheid en de verplichting tot het volgen van zoodanig onderwijs.

wordt de dupe van Augustus' maatregelen tegen Herodes, en hij moet maar lijdelijk toezien, als de laatste het voortbestaan van Davids troon in gevaar brengt. Want het wordt nu de dag van de groote nivelleering. Augustus werpt alles op één hoop, en scheert allen over één kam. En daarmee doet hij de afzondering van Israël ten onder gaan. Mattheüs kan daarover prachtig schrijven; over het begin bij Abraham, waaruit het na veertien geslachten komt tot de glorie van David, den koning. Maar hier komt het tot den ondergang van David, en daarmee van Abraham. Want als de afzondering wordt teniet gedaan, wat blijft er dan nog over van Abraham?

En daarmee komen we tot het dieptepunt van de tragedie van dit gebeuren. Indertijd had men in Babel de eenheid van het vleesch gesticht. Maar God had dat pogen verijdeld, en de eenheid versplinterd. En Hij had Abraham geroepen, om in dien weg te brengen de verlossing van Hem, die totaal anders zou zijn, dan de verlossing, zooals men zich die in Babel had geconcipeerd. Maar dat was vroeger, heel vroeger.

Doch vandaag zijn de rollen omgekeerd. Want „Babel“ heeft de verwarring weten te overwinnen, en is van de doodelijke wond, die God het voorheen had toegebracht, voorspoedig genezen. Vandaag is het sterker dan het nog ooit is geweest. En de stroom des heils, zooals die weleer zijn bedding had genomen over Abraham, dreigt hier onherroepelijk te verzanden. De verlossing, gelijk God die wil brengen door de afzondering van Abraham, schijnt nu dood te zullen loopen tegen den muur van Augustus' beschrijving.

En dus lijkt God hier niet slechts achteraan te komen bij Augustus: de antichrist is niet maar eerder gereed dan de Christus; maar hij dreigt

Reeds thans kan, met medewerking der fabrieks-directies, beter in het onderwijs aan fabrieksmeisjes worden voorzien dan thans het geval is door cursussen, gegeven in aansluiting aan de fabrieksuren.

Aan diensmeisjes worde gelegenheid gegeven tot het volgen van middagcursussen.

Ten behoeve van het plattelandsmeisje moet eenheid en uitbreiding worden bewerkt van het landbouwhuishoudonderwijs.

De catechisatie kan ten dienste van de geestelijk-zedelijke vorming (naast haar hoofdoel natuurlijk) van de meisjes van groote waarde zijn.

Men behoeft het met deze conclusie nog niet in allen deele eens te zijn, om toch te erkennen, dat hier een waardevol volksbelang onder de aandacht wordt gebracht. Bedoelde vereeniging geniete dan ook de voldoening, dat haar boekje worde gelezen en dat in menigen kring de hand aan den ploeg wordt geslagen.

Gr.

G. MEIMA.

De Zending op de school.

De enquête van de Onderwijzers-Zendings-Commissie.

Een van de verschijnselen, die de Zending-menschen de laatste jaren met zorg vervult, is de sterk verminderde belangstelling voor de Zending en haar werk. Men kan dit verschijnsel in heel de wereld constateeren. Ook in ons land zijn symptomen te bemerken, die in dezelfde richting wijzen. Overal gaan daarom de zending Kerken en Vereenigen meer aandacht besteden aan de binnenlandse actie. Zij zullen dat moeten blijven doen, zal het werk daarbuiten op het veld straks genoegzaam breede basis vinden, waarop verder gebouwd kan worden.

Eén van de objecten, die daarbij bijzonder aandacht vragen, is de school. Reeds jaren lang heeft de Onderwijzers-Zendingscommissie zich hiermee bezig gehouden. Het is immers haar doel: „te bevorderen, dat door middel van het Christelijk onderwijs liefde voor de Zending worde gewekt“.

Om dat doel beter te kunnen bereiken, heeft zij mede op instigatie van de Commissie voor Zending-Propaganda een enquête ingesteld op enkele duizenden Christelijke scholen in ons land om te zien welke plaats de Zending innam in het geheel van het leerplan.

Het rapport van de Commissie is zooeven verschenen en ik wilde er hier graag speciaal op wijzen omdat het hier gaat om voor de Zending zeer belangrijke dingen.

Terloops zij gezegd, dat hier m.i. ook ligt een groot belang voor het kind zelf. Want het is niet waar, dat het kind nog niet rijp is voor de Zending. Zendingsoepvoeding behoort zich niet te richten alleen tot de volwassenen. Het is juist een algemeene ervaring, dat de Zendingfiguren zeer sterk spreken tot het kind. Die houden ze vast. Voor alles wat met de Zending in verband staat hebben ze bijzondere belangstelling. Hoeveel jongens kennen niet den tijd, waarop ze naar zee wilden of zichzelf al zagen als zendeling op tocht door oerwouden? We zullen het ook niet vergeten, dat het Zendingsonderwijs altijd weer de gelegenheid biedt om naar Hem te wijzen, die achter het groote Zendingswerk staat en ook van onze kinderen vraagt, dat ze Hem zullen kennen, die de wereld voor Zich opeischt en die daarom Zijn bevel heeft gegeven: Gaat heen in de geheele wereld.

hier ook den Christus te verslinden. Johannes heeft de situatie ten tijde van de vleeschwording des Woords wel heel scherp gezien.

Babel, zoo schijnt het, Babel gaat nu de spraak van God verwarren, en al Zijn beloften verijdelen. Wat God indertijd al zag aankomen, en wat Hij toen wilde verhinderen, dat weet zich nu toch door te zetten. Het was toen nog pas hun eerste poging in die richting; en die moest verhinderd worden; anders zou „hun niets onuitvoerbaar lijken, wat zij denken te ondernemen.“⁴⁾

Maar vandaag blijkt niets onuitvoerbaar, van wat Babel beoogt. Augustus voert de beschrijving door, zonder dat zijn werk gebroken wordt. En daarmee schijnt hij een streep te halen door al de woorden Gods.

En inplaats dat het tot de vervulling komt van het Oude Testament, wordt het een absolute verbreking daarvan. Als God den Christus inbrengt in de wereld, is Hij weer evenver, als toen Hij bij Abraham begon. Of liever: nog niet eens zover. Want Babels toren verrijst hier opnieuw, en thans ondervindt men geen stagnatie bij den bouw. En de „stad Gods“ wordt in puin geworpen, en de mogelijkheid van herbouw schijnt nu afgesneden voorgoed. Want Augustus beschrijft de geheele wereld; en hij beschrijft ook Israël. Voor het eerst, toen Cyrenius over Syrië stadhouder was. D.w.z. juist in de dagen, dat de Christus geboren werd, om de stad Gods te bouwen.

K.

B. H.

4) Gen. 11:6 (naar de vertaling van Aalders in K. V.).

3) De Zwaan, Lucas (T. & U.), 66. Vgl. Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes, I, 5. Aufl., 373, 410.

